

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

“Говь Ресурс Девелопмент” ХХК нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт орших Эрдэнэс таван толгой, Таван толгой, Ухаа худаг, Баруун нарангийн нүүрсний орд болон нүүрс баяжуулах үйлдвэрүүдээс түүхий эдээ татах бүрэн боломжтой юм. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь 2022 оноос өнөөг хүрэл “Энержи Ресурс” ХХК -ийн Ухаа худгийн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг баяжуулж өгөх гэрээнд үндэслэн хуучин хаягдлын даланд хураагдсан хаягдлаас түүхий эдээ ханган хэвийн тогтвортой ажиллаж байгаа ба 2024 онд нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн өргөтгөлийг барьж байгуулан хүчин чадлыг өсгөн үйл ажиллагааны хүрээгээ тэлэн ажиллуулахаар төлөвлөөд байна.

“Говь ресурс девелопмент” ХХК-ийн “Нүүрс баяжуулах үйлдвэр” төслийн талбайн ойр орчмын газар нутаг нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар хуурай уур амьсгалтай говийн бүслүүрт хамаарагддаг. Далайн түвшнээс дээш 1500-1600 м өндөрт өргөгдсөн, өндөршлийн ялгаа харьцангуй бага ажиглагдах нам уулс, толгодоор хүрээлэгдсэн байна. Төсөл хэрэгжих талбай нь Цогтцэций сумын Цагаан-Овоо багийн нутаг дэвсгэрт нийслэл Улаанбаатар хотоос өмнө зүгт ойролцоогоор 540 км, аймгийн төв Даланзадгад сумаас зүүн зүгт 90 км, Монгол-БНХАУ-ын хилийн зурвасаас 220 гаруй км, Цогтцэций сумын төвөөс урд зүгт 8 км, Ухаа худаг, Таван Толгойн нүүрсний орд газраас хойд зүгт 4-5 км орчим зайд оршино.

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн талбайн солбицлын цэгүүдийг Хүснэгт 1-1-д, байршлыг Зураг 1-3-д тус тус үзүүлэв.

Хүснэгт 1-1. Төслийн талбайн солбицол, UTM-48

Цэгийн дугаар	X	Y
1	105° 35' 31.75"	43° 40' 17.52"
2	105° 35' 37.20"	43° 40' 22.67"
3	105° 35' 51.36"	43° 40' 14.78"
4	105° 35' 45.91"	43° 40' 09.63"

Зураг 1-1 Үйлдвэрийн төлөвлөлтийн зураг

1.2. Нүүрс баяжуулах үйлдвэр

Нүүрс баяжуулах үйлдвэр газарзүйн байршлын хувьд Ухаа худаг, Баруун наран, Эрдэнэс таван толгой, Таван толгойн нүүрсний уурхайтай ойрхон байрлаж байгаа тул нүүрсний тээвэрлэлт хийх зай бага байгаа нь тээврийн зардалд хэмнэлттэй төдийгүй эргэлтийн давтамж олон байгаа нь үйлдвэр тэжээлийн тасалдалгүй жигд ажиллах гол хүчин зүйл болж байна.

Нүүрс баяжуулах үйлдвэр 2013 онд баригдаж ашиглалтын 10 дахь жил рүү орсон тул төсөл хэрэгжүүлэгч “Говь Ресурс Девелопмент” ХХК нь үйлдвэрийн элэгдэлд орсон тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, засвар үйлчилгээ хийх, мөн тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдал,

үйлдвэрийг тасралтгүй ажиллуулах боломжийг илэрхийлэн БНХАУ -аас гадаад инженер, техникийн ажилчдыг ажиллуулж, шинэчлэл сайжруулалтын хөрөнгө оруулалтыг үе шаттайгаар шийдвэрлэн ажиллаж байгаа билээ.

Уг нүүрс баяжуулах үйлдвэр нь жилийн 720 мян.тн -ын хүчин чадалтай ба гравитаци, флотацийн технологиор нүүрс баяжуулж байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэр нь нүүрс болон хаягдал тээвэрлэлт, нүүрс буулгах талбай, нүүрс тэжээх хэсэг, баяжуулалтын хэсэг /гравитаци, флотаци/, усгүйжүүлэх хэсэг, ачилт, буулгалт гэсэн үндсэн хэсгүүдээс тогтоно.

1.3. Төслийн хүчин чадал

Үйлдвэрийн одоогийн хүчин чадал

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Говь Ресурс Девелопмент” ХХК-ийн одоогийн нүүрс баяжуулах үйлдвэр нь жилийн 720 мян.тн хүчин чадалтай ба 2024 онд нүүрс баяжуулах үйлдвэрт өргөтгөл хийж хүчин чадлыг 500.0 мян.тн -оор нэмэгдүүлэн нийт 1.22 сая.тн нүүрс баяжуулах хүчин чадалтай болгохоор төлөвлөсөн.

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн түүхий эдийн чанар, технологийн схем, технологийн тооцоолол, нүүрсний гарц, бүтээгдэхүүний чанар зэргийг 2023 онд “АМБ лаб” ХХК -ийн лабораторид гүйцэтгэсэн байна.

Үйлдвэрийн ажлын горим

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн ажиллах горимыг тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээ, урсгал засвар, цаг агаарын нөхцөл, баяр ёслолын өдөр зэргийг тооцож жилд 272 хоног ажиллахаар төлөвлөсөн ба баяжуулах үйлдвэрийн цаг ашиглалт болон тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлын коэффициентийг тооцож төлөвлөсөн болно. Баяжуулах үйлдвэрийн технологийн горимыг одоогийн байгаа нүүрс баяжуулах үйлдвэр болох 720.0 мян.тн, мөн өргөтгөл үйлдвэрийн 500.0 мян.тн хүчин чадалд тулгуурлан тооцсон.

Хүснэгт-2 жилийн хүчин чадал

Д/д	Үзүүлэлтүүд	Хэмж их нэгж	Одоогийн үйлдвэр	Өргөтгөл үйлдвэр
			1-5 жилд	
1	Жилийн хуанлийн өдрийн тоо	-	365	365
2	Жилийн хуанлийн сар	-	12	12
3	Жилийн хуанлийн хугацаа	цаг	8760	8760
4	Өдрийн хуанлийн хугацаа	цаг	24	24
5	Жилийн баяр ёслолын өдрүүд	хоног	3	3
6	Жилийн засвар үйлчилгээний хоног	хоног	90	90
7	Өдөрт ажиллах боломжит цаг	цаг	22	22
8	Жилд ажиллах бодит хоног	хоног	272	272
9	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг	6528	6528
10	Үйлдвэрийн цаг ашиглалт	%	90	90
11	Техникийн бэлэн байдлын коэффициент	%	80	85
12	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг	4805	4993
13	Цагийн хүчин чадал	тн/цаг	150	100
14	Хоногийн хүчин чадал	тн/хоног	3597	2403
15	Жилийн хүчин чадал	тн/жил	720,000.0	500,000.0

2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Физик газарзүй: Цогтцэций сум нь Өмнөговь аймгийн төв Даланзадгад хотоос зүүн зүгт 90 км, Улаанбаатараас 540 км-т байрлана. Цогтцэций сум нь хойд өргөргийн 43°42'84.0", дорнод уртрагийн 105°34'76.6"-ийн солбилцолд оршдог. Цэций салхин цахилгаан станц нь сумын төвөөс зүүн урд зүгт 20 орчим км-т хойд өргөргийн 43°34'03.8", дорнод уртрагийн 105°37'05.1" солбилцолд оршино. Тус станцын нийт төслийн талбай нь 700 га байна.

Цаг үүр, үүр амьсгалын онцлог: Сүүлийн 45 жилд аймгийн хэмжээнд VII сарын дундаж температур бараг 3.2°C-аар дулаарсан, энэ нь 1990-ээд оны дунд үеэс хойш жил бүр эрчимжиж байгаагаас харагдана. Өмнөговь аймагт агаарын хоногийн дундаж температур 10 сарын сүүлээс 0⁰ градусаас доош орж хүйтрэх ба 3 сарын 25-аас дулаарч эхэлдэг буюу 215-240 хоног нь 0⁰ градусаас дээш дулаан байдаг байна. Агаарын температурын жилийн явцыг харахад 1 дүгээр сард хамгийн хүйтэн, 7 дугаар сард хамгийн дулаан байдаг Монгол орны уур амьсгалын ерөнхий зүй тогтол давтагдаж байна.

Салхины үзүүлэлт: Салхины горим нь агаар мандлын орчил урсгал, агаарын даралт, тухайн нутгийн физик газар зүйн нөхцөлөөс ихээхэн шалтгаалдаг. Монгол орны тал хээр, говь, цөлийн бүс нь салхи ихтэй байдаг. Салхины жилийн дундаж хурд энэ бүс нутагт 4-6 м/с байна. Энэ бүс нутагт жилдээ 30-100 өдөр, Монгол элсний өмнөд захад жилдээ 120 өдөр шороо хийснэ. Өмнөговь аймгийн нийт сумдад жилд 19-55 хоног шороон шуурга ажиглагддаг байна.

Агаарын чанар: Цэций салхин цахилгаан станцын талбайд хийсэн мониторингуудын үр дүнгээс харахад нарийн болон том ширхэгт тоосонцор, нийт тоосонцор мөн SO₂, NO₂-ын хэмжээ төслийн аль ч талбайд стандартад заасан хэмжээнээс даваагүй хэвийн хэмжээнд байна. Тоосонцрын хэмжилтийн үр дүнг мониторингийн цэгүүд болох Кемпийн хашаа, зам дагуух цэгүүдийг хийн ялгарлын хэмжээгээр харьцуулж харахад Кемпийн хашаан дотор илүү бохирдолтой байгаа юм. Харин шуугианы хэмжээ 2018-2019 онд MNS 4685:2016 стандартад заасан хүлцэх хэмжээнээс хэтрээд байсан ч 2020 оноос хойш буурч хүлцэх хэмжээний босго утгаас багассан байна.

Хөрсөн бүрхэвч: Төслийн талбай орчимд Монгол орны хөрсний ангиллаар говийн Бор хэв шинжид багтах ердийн Бор хөрс зонхилон тархсан байна. Энэхүү хөрс нь ерөнхий үржил шимийн түвшин багатай, шимт үе давхарга нь нимгэн (2-15 см), маш хэврэг бутрамтгай бүтэцтэй буюу механик нөлөөлөлд амархан өртөж эвдэрч талхлагддаг, байгалийн аясаараа нөхөн чадамж муутай байдаг онцлогтой.

Ургамлан нөмрөг: Өмнөговь аймаг Цогтцэций сумын нутаг нь Монгол орны ургамал-газарзүйн тойргоор Дорноговийн цөлөрхөг хээрийн тойрогт багтдаг. Уг тойрогт Говь-Алтайн нурууны зүүн шувтаргын уулсын араар, дорно зүгт ухаа гүвээрхэг, тэгш талархаг гадаргатай Дорноговь, Дундговь аймгийн өмнөд, Өмнөговь аймгийн зүүн ба хойд хэсгийг хамаарна. Нийт 480 зүйлтэй ба жинхэнэ говийн цөлөрхөг хээр, цөлийн төлөөлөгчдөөс бүрдсэн ургамлын аймагтай. Зөвхөн тухайн тойрогт тохиолдох 9 зүйл ургамал бий.

Амьтны аймаг: 2021 оны 7 сарын судалгааны явцад 2 зүйл том хөхтөн амьтан болох Аргал (3 бодгаль), Цагаан зээр (184 бодгаль) тус тус бүртгэсэн. Энэхүү судалгаагаар 12 зүйлийн 58 бодгаль шувууд мөн тэмдэглэсэн байна. Төслийн талбай орчимд буюу олон улсын улаан дансны ангиллаар ховордож болзошгүй зэрэгт хамаарах Нөмрөг тас, эмзэг ангилалд хамаарах Зээрд шонхор, устаж болзошгүй ангилалд хамаарах Идлэг шонхор бүртгэгдсэн байна.

Түүх соёлын өв: Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн талбайд түүх соёлын өв бүртгэгдээгүй байна. Өмнөговь аймгийн Цогтцэций, Баян-Овоо, Ханбогд сумын нутгаар дайран өнгөрөх "Нүүрсний зам" ХХК-ийн шинээр тавих гэж буй хатуу хучилттай замын трассын дагуу 2010

оны 4 дүгээр сарын 1- ээс 4 дүгээр сарын 10-ны хооронд 10 хоногийн хугацаанд хийж нийт хэлбэрт булш 2, тахилын байгууламж 1, чулуун байгууламж 3 нийт 6 дурсгалд малтан судалжээ. Судалгааны багт Б.Гүнчинсүрэн, Ч.Амартүвшин нарын судлаачид ажиллажээ.

Нийгэм, эдийн засаг: Өмнөговь аймаг нь 165.4 мянган ам дөрвөлжин км нутагтай, 71.5 мянган хүн амтай бөгөөд Цогтцэций сум нь 72.5 хавтгай дөрвөлжин километр нутаг дэвсгэртэй, Алтайн уулархаг мужид багтдаг. Нийт хүн ам 6680, хөдөлгөөнт хүн ам 16100, өрхийн тоо 2315-д хүрсэн байна.

Цогтцэций сумын төвд хүн эмнэлэг, 12 жилийн сургууль, цэцэрлэг, шуудан холбоо болон Голомт, Хадгаламж, Хаан банкны салбарууд, ШТС, зочид буудал, эмийн сан, дэлгүүр зэрэг үйлчилгээний байгууллагууд үйл ажиллагаагаа явуулдаг ба сумын хэмжээнд 288 аж ахуй нэгж, жижиг бизнес эрхлэгч 1290 иргэн үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Худалдаа үйлчилгээний газрууд жилээс жилд өсөн нэмэгдэж байна. Тухайлбал: Эмийн сан-5, хүнсний үйлдвэрлэлийн тоо-10, зочид буудал-29, хүнсний дэлгүүр-36, супермаркет-10, хүнсний бөөний төв-5, нийтийн хоолны газар-37 болж нэмэгдсэн байна. Хүн амын дийлэнх нь халх үндэстэн бөгөөд хүн ам суурьшилт багатай байсан боловч сүүлийн жилүүдэд хүн ам огцом өсөх хандлага ажиглагдаж байна. Хүн амын дийлэнх нь мал аж ахуй голлон эрхэлдэг.

Цогтцэций сум нь чулуун нүүрс, гөлтгөнө, галд тэсвэртэй шавар, алт, зэс, хужир зэрэг эрдэс баялгаа хөрсөн дороо агуулсанаас гадна эдийн засгийн голлох салбар нь мал аж ахуй бөгөөд сүүлийн жилүүдэд уул уурхай эрчимтэй хөгжиж түүнийг даган сум орон нутагт дэд бүтэц хөгжиж, хөгжил цэцэглэлтийн шинэ эрин үетэй зэрэгцэн хөгжих боломж бүрдсэн нутаг юм.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээний талаар авч үзнэ. Үүнд:

- Нөлөөллийн эх үүсвэрүүд /гол асуудлууд/ болон нөлөөллийн тухай
- Үнэлгээний орон зайн цар хүрээ, техникийн болон цаг хугацааны хамрах хүрээний тодорхойлолт
- Төслийн үргэлжлэх бүхий л хугацааны туршид үүсэж болзошгүй нөлөөллийн тодорхойлолт болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ

Хүснэгт-3 нөлөөллийн зэрэглэл

Нөлөөллийн зэрэглэл			
Магадлал	Магадгүй	Болзошгүй	Боломжтой
Цар хүрээ			
Маш бага	Маш бага	Маш бага	Бага
Бага	Маш бага	Бага	Бага
Дунд	Бага	Дунд	Дунд
Их	Дунд	Их	Их

Хүснэгт-4 Зэрэглэлийн өнгөний шатлал

Зэрэглэлийн өнгөний шатлал	
Сөрөг нөлөөлөл	Эерэг нөлөөлөл
Маш бага	Маш бага
Бага	Бага
Дунд	Дунд
Их	Их

Хүснэгт-5 Зэрэглэлийн тодорхойлолт

Зэрэглэлийн тодорхойлолт

Маш бага	Тодорхой үйл ажиллагаанаас байгалийн нөөц болон хүлээн авагч ямар ч нөлөөлөлд өртөхөөргүй маш бага хэмжээний нөлөөллийн зэрэглэл. Эсвэл таамаглаж буй нөлөө нь “маш бага”, “үл мэдэгдэх”, “ажиглагдахгүй” нөлөөлөл.
Бага	Нөлөө үүсэх боловч түүний хэмжээ нэлээн бага бөгөөд нөлөөлөл бууруулах арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн ч бай, хэрэгжүүлээгүй байсан ч стандартын түвшинд байна. Хүлээн авагчид үзүүлэх нөлөөлөл бага.
Дунд	Стандартын түвшинд байна. Нөлөөллийг хамгийн бага боломжтой түвшинд хүргэж бууруулах боломжтой. Гэхдээ энэ нь “Дунд”-аас “бага” нөлөөлөлд хүргэнэ гэсэн ойлголт биш хэдий ч нөлөөлөл бууруулах арга хэмжээг үр дүнтэй, үр ашигтай хэрэгжүүлэх боломжтой.
Их	Стандартын түвшнээс хэтэрч магадгүй ба өндөр ач холбогдолтой/мэдрэмтгий нөөц/хүлээн авагч их хэмжээний нөлөөлөлд өртөнө. БОННУ-ний зорилго нь Төслөөс үлдэгдэл нөлөөлөл гаргахгүй байх, удаан хугацаанд үргэлжлэх, том газар нутагт илрэх нөлөөлөл үүсгэхгүй байхад чиглэнэ. Нөлөөлөл бууруулах бүх боломжит арга хэмжээ авсан ч зарим томоохон нөлөөлөл үлдэж болзошгүй. Бүтээн байгуулалтын нөлөөлөл үүнд орно. Төслийн талаар шийдвэр гаргахад эдгээр сөрөг хүчин зүйлийг хөдөлмөр эрхлэлт зэрэг эерэг хүчин зүйлтэй харьцуулах нь зохицуулагч, оролцогч талуудын үүрэг юм.

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг байгаль орчны бүрэлдэхүүн тус бүр дээр тооцсон ба нийт 55 болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхойлсон. Үүнээс 12 буюу 52.2 % нь бага, 10 буюу 43.5 % нь дунд, 1 буюу 4.3 % нь их гэсэн үнэлгээний зэрэгт хамаарагдаж байна. Үүнээс үзэхэд төслөөс байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл нь багаас дунд зэрэг байна (Хүснэгт 2-19). Уг БОННУ-ний тайланд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ болон БОМТ-нд тусгасан арга хэмжээг даган мөрдөж ажилласан тохиолдолд байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг зохих түвшинд барих боломжтой байна.

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг	Нөлөөллийн үнэлгээ			Нийт
	Бага	Дунд	Их	
Агаарын чанар	2	4	-	6
Хөрсөн бүрхэвч	3	2	1	6
Усан орчин	4	2	-	6
Ургамлан нөмрөг, Амьтны аймаг	3	2	-	5
Нийт (тоогоор)	12	10	1	23
Нийт (хувиар)	52.2 %	43.5 %	4.3%	100%

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд (Төрийн мэдээлэл, 2012 оны 22 дугаар) аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан.

Хуулийн дээрх шаардлагын дагуу Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлыг хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төсөв

Хүснэгт-6 тухайн жилийн БОМТ-ний төсөв

№	Төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсэг	Төсөв
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөө	5,410,000
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1,320,000
3	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3,400,000
4	Хог хаягдлын төлөвлөгөө	1,900,000
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	3,300,000
Нийт		15,330,000
Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээлтийн батлгаа		7,665,000

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон сөрөг болзошгүй нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах									
1.	Машин механизмаас ялгарах хорт утаа нь агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх	Ашиглагдаж буй машин техникийг үзлэгт хамруулах, агаарын бохирдлын төлбөрийг төлөх	Төслийн талбайд ажиллаж буй ММ, ТХ	Ширхэг	25,000	18,000	450,000	Жилд 1 удаа	MNS ISO 4227:2002 “Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө” MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” MNS 6063:2010 “Агаарын чанар – Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуула
2.	Машин механизмын хөдөлгөөнөөс агаарт тоосжилт үүсэх	Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх зам талбайг дулааны улиралд услах	Дотоод зам	-	ҮАЗ	-	ҮАЗ	Тоосжилт ихтэй саруудад буюу 3-10 дугаар саруудад	
3.		Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх зам талбайг дулааны улиралд услах	Бүтээгдэхүүн тээврийн зам	-	ҮАЗ	-	ҮАЗ	Тоосжилт ихтэй саруудад буюу 3-10 дугаар саруудад	
4.	Ахуйн хог хаягдлыг шаардлага хангасан нөхцөлд түр хадгалаагүй	Хогийг ангилах, зориулалтын хогийн саванд хаяж байх, тогтмол хог хаягдлын төвлөрсөн	Хог хаягдлын төлөвлөгөөнд тусгасан				Үйл ажиллагааны турш		

	болон тогтмол төвлөрсөн хог хаягдлын цэг рүү зөөвөрлүүлээгүй н улмаас агаар бохирдох	цэг рүү ачуулж байх							х бодисын хүлцэх хэм хэмжээ”
Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах									
5.	Шатах, тослох материал нефтийн бүтээгдэхүүн алдагдах асгаралт үүссэнээр хөрсөн бүрхэвч бохирдох	Асгаралт болсон тохиолдолд асгарсан материал, бодисыг шилжүүлэн хийх, хадгалах зориулалттай сав бэлэн байлгах, тухайн сав баглааг хэрэглэсэн тохиолдолд нөхөн сэлбэх	Асгарлын хэрэгслийг нөхөн сэлбэх шаардлага гарсан тохиолдолд буюу жилд 2 удаа	ширхэг	500,000	2	1,000,000	Жилд 2 дуаа	Хог хаягдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйл. Хогийн саванд тавигдах шаардлагад нийцүүлэн ангилах, ачих цуглуулах технологид нийцсэн, ус хуримтлагдах, шүүрэл ялгарахаас Сэргийлсэн байдлаар байгуулах MNS 3297-1991, “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот
6.		Асгаралт болсон тохиолдолд хэрхэх талаар ажилчдад сургалт зохион байгуулах	Шинээр ажилтан авах тохиолдолд	УЗБТ-ын төлөвлөгөөнд тусгасан					
7.	Хатуу хучилтгүй зам талбайгаар машин техник зорчиход хөрс элэгдэж тоос шороо босох	Машин техникийг маршрутын замаар явахыг хянах, олон салаа зам гаргахгүй байх тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Төслийн талбай орчим, тээврийн зам дагуу	Ширхэг	57,500	5	460,000	Үй ажиллагааны турш	

8.	Аюултай хог хаягдлын битүүмжлэл алдагдах зэрээс үүдэн хур тунадас, үерийн усаар угаагдан ойр орчмын хөрсийг бохирдуулах	Хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалж, сумын нэгдсэн хогийн цэгт зөөвөрлөн хаяж байх, ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийж байх	Хог хаягдлын цэг	Хог хаягдлын төлөвлөгөөнд тусгасан					суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм Хог хаягдлын тухай хууль MNS 5850-2019, “Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
9.	Хөрсөн бүрхэвчийг хөндөж хуулах, дарах	Аливаа газар хөндөх үйл ажиллагааны үед шимт болон шимэрхэг хөрсний гүнийг тогтоож, тогжтоосон хэмжээнд хуулж, бүртгэл хөглөх, хаягжуулах, нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Төслийн талбай	Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөд тусгаж, зардал тодорхойлох					Хөрсөн бүрхэвчийг хөндөж хуулах, дарах
10.	Септик системийн бүрэн бүтэн байдал алдагдах, хөрс бохирдох	Шингэх хаягдал хаях цооног /септик танк/ дахь бохирын хэмжээг хянах, тухай бүр соруулж зайлуулах	Ахуйн шингэн хаягдлын цэг	удаа	50,000	Тухай бүр	Хэрэглээгээр	Үйл ажиллагааны турш	Хөрсөн бүрхэвчийг хөндөж хуулах, дарах
Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөөлөөллийг бууруулах									
11.	Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд усыг эргүүлэн ашиглаагүйгээс усны нөөц хомсдох	Үйлдвэрийн нийт усны хэрэгцээ, эргүүлэн ашиглах усны хэмжээг зорилтот түвшинд байлгах	Төслийн талбай	Удаа	-	1	-	-	“Усны тухай” хууль, “Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий

									шаардлага” MNS4596:199
12.	Ахуйн	Ахуй хог хаягдлыг ангилан хаяж, тогтмол тээвэрлүүлэх	Хогийн цэг, бохирын танк	Удаа	Хог хаягдлын төлөвлөгөөнд тусгасан				MNS 12255-10:2012 Бохир ус цэвэрлэх байгууламж, 10 дугаар хэсэг: аюулгүй ажиллагааны зарчмууд Хог хаягдлын тухай хууль
13.	хэрэглээнээс гарсан бохир ус, хог хаягдлыг ил задгай хаях, улмаар хур борооны усаар угаагдан гүний усыг бохирдуулах	Ус ашиглалт, зохистой хэрэглээ, хэмнэлттэй хэрэглэх талаар санамж байрлуулах, сургалт зохион байгуулах	Кемпийн үйлчилгээний хэсэг, галт тогоо	ш					
Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах									
14.	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нөлөөгөөр ургамлан нөмрөг талхлагдах, машин техникээс ялгахар тоос тортог ургамлан нөмрөгийг бүрхэж, фотосинтезийг бууруулна.	Олон салаа зам гаргахгүй байх, тогтсон нэг замаар зорчих	Төслийн талбай	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны турш	Байгаль Орчин, Аялал Жуулчлалын сайд, Эрүүл Мэндийн сайд, Онцгой Байдлын Ерөнхий Газрын даргын хамтарсан Тушаалаар баталсан Химийн хорт болон
15.	Тээврийн хэрэгслийн нөлөөгөөр зам	Тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаар тогтоох	Тээврийн зам	-	-	-	-	Тээвэрлэлтийн үед	

	дагуух хөрсөн бүрхэвч, ургамалан нөмрөг талхлагдах								аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам
16.	Ургамлын нөмрөг доройтох, цөлжих	Ховор болон нэн ховор ургамалд үзүүлэх болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхойлохын тулд ажиглалт судалгаа хийх	Төслийн талбэй	ОХШХ-д тусгасан				2 жилд 1 удаа	Байгалийн ургамлын тухай хууль
Амьтны аймаг									
17.	Амьтад тээврийн хэрэгсэлд дайруулан үхэж хорогдох	Тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулах, жолооч нарт эрсдэлт газруудын байршлыг мэдээлэх, мал амьтан дайрагдсан тохиолдолд авах арга хэмжээний зааварчилгаа өгөх	Химийн бодисын тээврийн үед	ш	100,000	2	2,000,000	2025 онд	Тал хээр, говь цөлийн бүсийн авто болон төмөр зам дагуу нүүдлийн туруутан амьтдад зориулсан гарц байгуулах стандарт
18.	Төслийн талбай, түүний ойр орчимд хог хаягдлыг ил задгай	Хог хаягдлыг ангилах, зориулалтын билүү саванд хадгалах,	Хог хаягдлын цэг	Хог хаягдлын төлөвлөгөөнд тусгасан					Хог хаягдлын тухай хууль

“Говь ресурс девелопмент” ХХК-ийн Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө-2025 он

	цуглуулснаас мал амьтад тэжээл хайж ирэх, орогнож болзошгүй	битүүмжлэлийг байнга хянах							
19.	Хур бороо, ган гачиг багатай үед зэрлэг ан амьтан үхэж хорогдох	Биотехникийн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	Төлслийн талбайн ойр орчимд	ш	15,000	100	1,500,000	Хавар, намар	Амьтны тухай хууль
	Нийт						5,410,000		

6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн дагуу эдэлбэр газрын 10%-тай тэнцэх хэмжээний ногоон байгууламж бий болгох	Төслийн талбайд тариалсан зүлэг суулгацуудыг арчилж, ургалтыг дэмжих, усалгаа хийх	Ногоон байгууламжийн арчилгаа	га	0,8	1,320,000	1,320,000	Ургамал ургамалтын хугацаанд	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль 56.6 дугаар зүйл
	Нийт						1,320,000		

7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төсөл хэрэгжиж буй талбайн ойр орчимд одоогийн байдлаар түүх, соёлын өв олдоогүй, бүртгэгдээгүй байна. Хэрэв төсөл хэрэгжих хугацаанд түүх соёлын олдвор олдсон тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах хуулийн дагуу арга хэмжээ авах, олдворыг гэмтээхгүйгээр үйл ажиллагааг түр зогсоож, холбогдох газар мэдэгдэнэ.

8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Байгалийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх								
1.	Газар хөдлөлт	Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэх	Мэргэжлийн байгууллагаар 3 жил тутамд хийлгэх	1	1,400,000	1,400,000	3 дугаар улиралд	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
2.	Аянга цахилгаан	Аянга зайлуулагчийг баталгаажуулж, тогтмол хяналт тавих	Мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	1	Үйл ажиллагааны зардал багтсан		3 дугаар улиралд	
3.	Аадар бороо, үер	Цаг агаарын нөхцлийг харгалзан үзэж, хүмүүст үерийн анхааруулга өгч хүний амь нас, дэд бүтцийг хамгаалах	Жил бүр дулааны улиралд	1	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан		Жил бүр	Гамшгаас хамгаалах туай хууль
Гал түймийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх								
4.	Гал түймэр	Галын аюулын аталаар анхааруулга, самбарыг шинээр барьж буй объект бүрд онцлогт тохируулан байрлуулах.	Гал унтраах багаж хэрэгсэл, галын сарайг бэлэн байлгах	2	1,000,000	2,000,000	2025 оны 1 дүгээр улиралд	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль-
5.	Шатах тослох материалын асгаралт	Ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалт зэрэгт хяналт тавьж холбогдох журам	Холбогдох журам боловсруулах	1	-	--	-	

“Говь ресурс девелопмент” ХХК-ийн Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө-2025 он

		боловсруулан мөрдөж ажиллах шаардлагатай						
6.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын дүрэм алдагдаж, ажиллагсад хамгаалах хэрэгслээ бүрэн	Ажилчдад хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын сургалт зохион байгуулж, ХАБЭА-н дүрэм журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих	Шинэ ажилтны сургалт, нийт ажилтны сургалт	-	-	-	Тухай бүр	MNS:4969:2000
7.	ашиглаагүйгээс ажилчдын эрүүл мэнд нөлөөлөлд өртөх	Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Нийт ажилчдыг урьдчилан сэргийлэх багц үзлэгт хамруулах	Жилд 1 удаа	Гэрээний дүнгээр	Гэрээний дүнгээр	2 дугаар улиралд багтаан	
	Нийт					3,400,000		

9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Ахуйн хатуу хог хаягдал	Хог хаягдлыг түр хадгалах цэг орчимд ариутгал цэвэрлэгээ хийх	Хогийн цэг	Удаа	50,000	6	300,000	Сард 1 удаа	Хог хаягдлын тухай хууль (Шинэчилсэн найруулга), Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны 11 дүгээр сарын 17 өдрийн А/443 дугаар тушаалын хавсралт Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, Дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага MNS 5344 : 2011 стандарт Өмнөговь Аймгийн ИТХ-ын 2019 оны 9/8 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт: Энгийн хог хаягдлыг
2.		Хог хаягдлыг ангилан ялгаж, гэрээт ААН-р төслийн талбайгаас зөөвөрлүүлэх	Түр хогийн цэг	1 сард 2 удаа	Гэрээний дүнгээр			Сар бүр	
3.		Хог хаягдлаа ангилан ялгах талаар дадал зуршил нэвтрүүлэх сургалт зохион байгуулах, мэдээлэл хүргэх	Нийт ажилтны сургалт	Нэгж сургалт	-			3 дугаар улиралд	
4.	Ахуйн шингэн хаягдал	Ажилчдын хэрэглээнээс гарсан ахуйн шингэн хаягдлыг соруулах	Бохирын танк	Удаа	150,000	4	600,000	Улиралд 1 удаа	
5.	Аюултай хог хаягдал	ММ, тоног төхөөрөмжөөс гарсан аюултай хог хаягдлын бүртгэл хөтлөн, түр хадгалах цэгт байршуулах.	Засвар үйлчилгээн ий газар	Тухай бүр	-	-	-	-	

6.		Гэнэтийн осол эрсдэл зэргээс шалтгаалан химийн бодисын сав баглаа боодолд гэмтэл гарсан эсвэл хэрэглээнээс гарсан баллон, савыг тухай бүр бүртгэл хөтлөн, тогтоосон хугацаанд хадгах	Химийн бодисын агуулах	Тухай бүр	-	-	-	-	цэвэрлэх, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах устгах, булшлах журам MNS 4978 : 2017 стандарт Засгийн газрын 2018 оны 116 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, Тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам
7.		Бүх төрлийн аюултай хог хаягдлыг тусгай зөвшөөрөл бүхий гэрээт байгууллагад нийлүүлэх, тээвэрлүүлэх	Аюултай хог хаягдал	Тухай бүр	1,000,000	1	1,000,000	2 дугаар улиралд	
	Нийт						1,900,000		

10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах								
1.	Агаар дахь органик биш нэгдэл - NO2, SO2 - PM 10, 2.5 - Нийт тоос	Баяжуулах үйлдвэрийн талбайд (Нийт 1 цэгт)	Улиралд 1 удаа	4	60,000	240,000		MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 5885:2008 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 0017-2-3-16:1988 Хот суурин газрын агаарын чанарыг хянах журам.
Усан орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах								
2.	Физик үзүүлэлтүүд, Химийн үзүүлэлтүүд, Нянгийн бүрэн шинжилгээ, усны стандартад заасан үзүүлэлтүүд	Ажилчдын ус хангамжийн худаг	3 дугаар улиралд	1	150,000	150,000		MNS MNS 0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
3.	Худгийн усны түвшин	Үйлдвэрийн болон ахуйн хэрэглээний худгууд	Сард 1 удаа	12	500,000	600,000		

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах								
4.	Ялзмаг, нийт азот, хөрсний урвалын орчин, хөдөлгөөнт фосфор (P2O5), солилцох кали (K2O), хөрсний шингээх цогц, карбонат (CaCO3)	Төслийн талбай орчимд (Нийт 1 цэгт)	3 удгаар улиралд	1	500,000	500,000		MNS 3297:2019 “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх”, MNS 4920:2000 “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ”, MNS 2305:1995 Хөрс. Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам,
5.	Механик бүрэлдэхүүн, чулуу, чийг, амь чийг, эзлэхүүн жин							
6.	Хүнд металлын шинжилгээ (Нийт 33 төрлийн элементийн агууламж)		3 удгаар улиралд	1	200,000	200,000		MNS 3298:1991 Байгаль хамгаалал. Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд
7.	Нянгийн бохирдол: - (1гр-д)Колититр Cl.perferringens титр	Хог хаягдлын цэгээс	Улирал 1 удаа	4	100,000	400,000		MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах								
8.	Ургамлын зүйлийн бүрэлдэхүүн, биомасс тодорхойлох	Төслийн талбай	Ургамал ургалтын хугацаанд	1	1,210,000	1,210,000		Батлагдсан аргазүйн дагуу
	Нийт					3,300,000		

11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
1.	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам боловсруулж мөрдөх	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	Жилд 1 удаа	Удирдлага, ХАБ	
2.	Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт, тэдгээрийн зэрэглэлийн дагуу хог хаягдлын төрөл, кодыг тогтоон ялгаж бүртгэл хөтлөх	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	Сар бүр, жилд 12 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн (БОМ)	
3.	Байгаль орчныг хамгаалах, хог хаягдлын талаар мэдлэг олгох, хадгалалтын осол, гал түймэр, усны аюул, мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаарх сургалтыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран 3 жил тутамд зохион байгуулах	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	3 жил тутамд буюу 2025 онд	ХАБ БОМ	
4.	Ажлын онцлогоос хамааруулан хувь хүний хамгаалалтын хэрэгслээр тогтмол хангах, хордлого тайлах хүнс, бэлдмэлээр хангаж байх	1.0 сая ₮	Үйл ажиллагааны туршид жилд бүр	Удирдлага, ХАБ	
5.	Гал унтраах хэрэгслээр агуулахыг бүрэн хангах, гал түймэр унтраах талаар ажиллагсдыг сургах	Осол эрсдэлийн МТ- нд тусгагдсан	Үйл ажиллагааны туршид	ХАБ	
6.	Байгаль орчны хамгаалах тухай хуулийн 10 ¹ дүгээр зүйлд заасны дагуу Байгаль орчны аудитыг 2 жил тутамд хийлгэх	5.0 сая ₮	2 дугаар улиралд	БОМ	

“Говь ресурс девелопмент” ХХК-ийн Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө-2025 он

7.	Аюул, ослын үед ажиллах төлөвлөгөөг боловсруулж, байгууллагын удирдлага болон орон нутгийн онцгой байдлын газраар батлуулна	-	Үйл ажиллагааны туршид жил бүр	Удирдлага, ХАБ	
8.	Төслийн талбайд хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, техник ашиглалтын талаарх мэдээлэл бүхий самбарыг байршуулах, мэдээллийг цаг тухай бүрд нь шинэчлэх	0.35 сая ₮	3 жил тутамд буюу 2024 онд	Удирдлага, ХАБ	
9.	Химийн хорт болон аюултай бодистой харьцаж ажиллагчдад аюулгүй ажиллагаа, болзошгүй осол, эрсдэлээс сэргийлэх болон анхны тусламж үзүүлэх сургалтыг зохион байгуулах	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	Үйл ажиллагааны туршид жил бүр	Удирдлага, ХАБ,	
10.	Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, сургалт аян, уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмж, асуудлыг БОМТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	-	Жил бүр	Удирдлага	
11.	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлан хэрэгжүүлж буй “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд говийн бүс нутагт тохирсон мод, бут тарих үйл ажиллагааг орон нутгийн захиргаа болон зэргэлдээ аж ахуйн нэгжтэй хамтран шат дараатай авч хэрэгжүүлэх	5.0 сая ₮	2024-2025 онуудад говийн бүс нутагт тохирсон мод, бут тарих;	Удирдлага, БОМ	

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1.	Байгаль орчин уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	Цахим	Тухайн жилийн биелэлтийн тайлан	11 дүгээр сарын 01-ний дотор	-	БОМ	Цахим
2.	Өмнөговь аймгийн байгаль орчны газар	Тухай жилийн биелэлтийн тайланг албан бичгийн хамт хүргүүлэх	Тухайн жил төлөвлөсөн ажлаа хэрхэн гүйцэтгэсэн түүний үр дүнг өгүүлбэрээр дэлгэрэнгүй илэрхийлсэн бичвэр байна. Тухайн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнтэй холбоотой фото зургаар баталгаажсан байна.	11 дүгээр сарын 01-ний дотор	-	БОМ	Өмнөговь аймгийн байгаль орчны газарт
3.	Цогтцэций сумын ЗДТГ-т	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар оруулж танилцуулах		11 дүгээр сарын 01-ний дотор	-	БОМ	Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын ЗДТГ-т